

Tertius de Anima.

metur specie. Sed contra secundum aristotelē. viij. phis. agens voluntarium non potest agere vno tempore et non alio nisi moueatur ab aliquo extrinseco q̄ autem loquatur de agente voluntario patet quia alias nichil esset ad suum propositum scilicet ad p̄bandum eternitatem motus qui dependet a primo motore ideo alij dicunt q̄ voluntas determinatur per intellectum practicum. quia naturaliter vult finem et tunc per intellectum inquirat de medijs et sic per conciliū quod est in intellectu determinatur voluntas. Sed contra voluntas potest velle contra iudicium rationis ergo non semper per ipsum determinatur ad vnum. Sed de hijs magis patebit in argumentis videtur autem pro nunc q̄ primus actus voluntatis sit effectiue a voluntate quia alias non esset actus voluntatis. Item aliquādo primus actus voluntatis est malus videndo mulierē vnus homo potest peccare in primo istāri in quo habet vsum rationis similiter donanti. Item primus actus voluntatis quo ad exercitium est in nostra potestate cū sit dilectio dei seu velle beatitudinē ideo quidā dicūt q̄ in ista voluntate duo sunt consideranda. s. cōmunitis ratio beatitudinis. et sic velle eam non ē meritum. Aliud est illud in quo inuenitur talis ratio et sic appetitus beatitudinis est rectus vide. s. t. i. iij. di. iij. ix. q. i. ar. iij. q. iij. Itē primus actus voluntatis est actus elicitus a voluntate ergo non causatur a solo deo. vide. s. t. de ve. q. xxiij. ar. v. Quarto dubitatur an obiectum causet effectiue actum voluntatis. Videtur q̄ non quia aliquando obiectum volitum nō est in rerum natura. et aliqñ est ens ratiois. ergo nō producit effectiue actum voluntatis. Item aliquādo velleitas est de quibusdam impossibilibus sed licet obiectum secundum se non causet actum voluntatis tamen dubium est an per actum intellectus effectuat actum voluntatis et inter thomistas videtur vtrūq̄ esse probabile. Quisq̄ est apprehensio dicitur esse causa voluptatis et id nō ē causa per accidēs qz nullus effectus depēdet in omnem euentū a sua causa per accidens. Sed semper actus voluntatis depēdet ab actu intellectus a quo dirigūt. ergo actus intellectus causat effectiue actum voluntatis. Sed cōtra secundum Sā. T. i. pte. q. lxxij. ar. iij. voluntas mouet intellectū effectiue intellectus autē mouet voluntatem per modum finis. Dicendum q̄ quo ad primum actum intellectus voluntas non mouet intellectum effectiue. Ex predictis satis patet responsio ad quesitum. s. q̄ voluntas est liberior intellectu licet intellectu sit nobilior. Si queratur quis est primus actus liber. Pro quo notandū ex. xij. q. i. actibus nostris est talis ordo apprehensio finis volitio eius intentio consiliū iudiciū consensus de medijs electio imperium vsus videtur q̄ electio scdm san. tho. Sit primus actus liber s̄ cōtra cōsensū ē liber imo prima apphēnsio qz vñ puenit q̄ habens multas species poti⁹ vti vna q̄ alia nisi a voluntate et similiter q̄ nunc cogito de fornicatione consiliū etiam est liberū et. s. t. de veri. q. xxiiij. ar. i. xx. de fine habemus liberam voluntatē. Contra. xij. q. xvij. ar. v. iij. Contra hec arguitur primo q̄ intellectus et voluntas sunt eadem potentia quia habent idem obiectū sub eadem ratione formali quia voluntas vult bonum sub ratione boni. Ista autē rō boni est in intellectu. Item intellectus cognoscit deum. et voluntas sub eadem ratione diligit eum. Forte dicis q̄ voluntas non diligit eum sub ratione veritatis sed sub ratione boni. qz bonum est obiectum eius. Contra cō-

muniter dicitur q̄ nos non possumus odire deū vt sic ergo necessario diligimus ipsum. Secundo actus voluntatis est cognitio ergo voluntas est intellectus. Antecedens patet quia tam immaterialis est actus voluntatis sicut actus intellectus. et amor est similitudo rei ergo amor est cognitio. Item intellectus ē quidam appetitus. quia intellectus naturaliter appetit scire et intelligere. Tertio arguitur q̄ voluntas sit nobilior. simpliciter intellectu. quia terminus eius est nobilior quia est ad rem. Intellectus autē semper est ad speciem rei quia nichil intelligitur nisi vt habet esse in intellectu per speciem. Species autem non est tam perfecta res sicut substantia que est obiectum. Item optimus habitus voluntatis ē nobilior optimo habitu intellectus vt patet de caritate. Quarto actus voluntatis est peior pessimo actu intellectus ergo optimus actus voluntatis est melior optimo actu intellectus. Antecedens patet qz nichil est peius odio dei. Item ratio semper optima deprecatur. sed illud quod est nobilior non debet alia deprecari ergo intellectus non est nobilior. Quinto. Nobilior est mouere q̄ moueri sed voluntas mouet omnes potentias. et per eam sumus domini nostrorum actuum. vnde vocatur regina intellectus autem non est nisi conciliarius ergo non est nobilior. Item voluntas imperat intellectui. vt patet quando volo vacare contemplationi. Item intellectus aliquando cogitur non autem voluntas. Primum patet ex quarto metha. Item posteriora generatione sunt perfectiora. sed voluntas est posterior intellectu. ergo est nobilior et eodem modo arguatur de actibus istarum potentiarum. Sexto arguitur. actus voluntatis magis placet deo ergo est melior. Antecedens patet quia per ipsum meremur vitam eternam. et per ipsum verula magis placet deo q̄ magnus clericus per suos actus intellectus. Item obiectum voluntatis est melius quia obiectū eius est essentialiter et intrinsece bonum sub ratione formali sub qua obicitur ipsi voluntati. Septimo arguitur q̄ voluntas non sit liberior intellectu. quia in intellectu est felicitas ergo intellectus ē gratia sui. ergo est liberior voluntate. Item precipiens est liberior subdito. sed intellectus precipit et ordinat quid faciendum et quid fugiendum. Item intellectus ligat alias potentias. vnde Sanctus Thomas dicit legem esse in intellectu.

Octauo arguitur ad idem Seneca dicit q̄ libertas non consistit in bonis exterioribus scilicet maxime in bonis animi que maxime sunt in intellectu. et tullius dicit in paradoxis omnes sapientes liberos esse sed per intellectum sumus maxime liberi qz per eum non sumus serui ergo per eum sumus liberi ergo intellectus est quedam libertas. Et primo politice dicitur q̄ intellectus principat appetitui politico principatu et regali. ergo est liber. S̄ dices q̄ intellectus est liber sed non est liberior voluntate. Contra in alio articulo dicitur q̄ plenum dictamē necessitat voluntatem ergo voluntas in aliquibus potest necessitari ab intellectu. ergo intellectus est liberior. Item secundum aristotelem in secundo phiarum. intellectus est potentia rationalis scilicet per essentiam. Non autem voluntas. que est rationalis per participationem ergo ex se valet ad opposita nono methaphis.

Nono arguitur ad idem obiectū intellectus est vniuersale. ergo eque bene intellectus est liber sicut voluntas. Item intellectus habet in sua potestate